

Téma: Meranie hladín a rozhraní organická fáza – vodná fáza v smolových technológiách

Meranie hladín a rozhraní organická fáza – vodná fáza v smolových technológiách, aplikácie a skúsenosti (2)

Vztlakové regulátory a prevodníky spojitého signálu

Pri spojitom meraní výšky rozhrania vhodným prevodníkom býva odporový vysielateľ mechanicky spojený napr. s kladkou plavákového snímača. Odporový vysielateľ je špeciálne prispôsobený merací potenciometer, pri ktorom sa mení poloha kontaktu po odporovej dráhe v závislosti od zmeny hladiny. Snímače tohto typu sú jednoduché a spoľahlivé. Jedným zo spôsobov prevodu polohy na elektrický signál je využitie diferenčného transformátora, t. j. druhu indukčného snímača. Zmenou polohy plaváka sa mení aj poloha jadra transformátora, a tým aj pomer vzájomnej indukčnosti medzi primárnym a sekundárnym vinutím, ktorú vyhodnocujú obvody a menia na elektrický výstupný signál 4 – 20 mA. V prípade pneumatických obvodov sa tento pohyb prenáša na magnetickú guľu, ktorá vedie nosič magnetu a riadi pneumatický výstup.

Plavákové a vztlakové snímače využívajú na zistenie polohy plaváka aj magnetostrikčné senzory. V osi vodiacej rúrky je vodič napájaný prúdovými impulzmi. S plavákom je spojený prstencový magnet navlečený na vodiacu rúrku. Axiálne pole prstenca a kruhové magnetické pole vodiča vytvárajú impulzy krútiaceho momentu, ktoré sa šíria smerom ku koncom rúrky. Zo známej rýchlosti a z meraného času šírenia mechanického rozruchu v materiáli rúrky sa určí poloha plaváka. Výstupný elektrický signál je analógový a je úmerný meranej výške.

Ak permanentný magnet v plaváku spína sériu jazýčkových kontaktov, možno z potenciometrického vysielateľa získať kvázi kontinuálny výstupný signál. Rozlíšenie magnetických jazýčkových kontaktov je podľa vyhotovenia 5, 10 a 15 mm. Ak sa na vyhodnotenie využíva elektronická jednotka, potom sa zmena odporu potenciometrického vysielateľa transformuje na štandardný analógový signál. Uvedený spôsob merania sa používa pri korozívnych, zápalných, výbušných a toxických kvapalinách v extrémnom rozsahu teplôt až do 470 °C a tlakov až do 420 bar.

Nevýhodou je aj potreba premeny pohybu plaváka na elektrický signál, čo je v prípade vysokých zásobníkov cenovo veľmi náročné. Iným obmedzením je riziko kmitania plaváka pri vlniacej sa a prúdiacej hladine. Presnosť plavákových prevodníkov rozhrania závisí predovšetkým od tvaru a prierezu plaváka, pasívnych odporov v prevodovom mechanizme a od zmien hustoty meranej kvapaliny.

Táto technológia vztlakových snímačov sa široko využíva na meranie rozhrania, pretože nie je citlivá na emulzie a presne sleduje stred vrstvy emulzie. Prevodníky s elektrickým výstupom možno používať v aplikáciách s parou v rozsahu od -30 do +250 °C a bez pary od -30 do +320 °C (s komorou z uhlíkovej ocele). Procesný tlak býva do 350 bar pri +35 °C.

V reze je zobrazený pohľad na vztlakový snímač a polohu jeho rozsahu pružiny a plaváka.

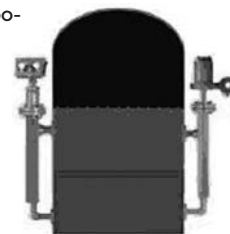

Obr.5 Vztlakový prevodník rozhrania s pneumatickým a elektrickým výstupom

Spínač s elektronickým výstupom ponúka pokročilé rozhrania na riadenie s číslícovým alebo analógovým výstupom.

Plavákové hladinoměry sú vhodné najmä pre čisté a nelepivé kvapaliny. Ich prednosťou je jednoduchosť a spoľahlivosť. Sú prispôsobiteľné na rôzne druhy merných hmotností meraných kvapalín. V prípade zmeny mernej hmotnosti meranej kvapaliny môže nastať kalibračný posun. Iným obmedzením môže byť zasekávanie plaváka z dôvodu zanášania vodiacej tyče sedimentom.

Presnosť meracích členov je asi 1,5 % meracieho rozsahu a nevýhodou je, že ponorné teleso sa musí vyberať podľa meracieho rozsahu a typu kvapaliny.

Obr.6 Ukážka pripojenia vztlakových snímačov rozhrania

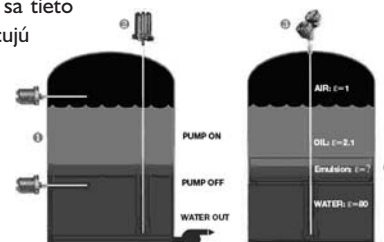
Kapacitný systém merania rozhrania

Kapacitný merací princíp je najuniverzálnejším spôsobom merania výšky hladiny všetkých látok. Zmena kapacity sa vyhodnocuje príslušnou elektronikou. Tá pozostáva z oscilátora, meracieho usmerňovača a zosilňovača. Oscilátor vytvára konštantné striedavé napätie na meracom kondenzátore. Frekvencia tohto oscilátora je konštantná a dosahuje v závislosti od produktu a elektród hodnotu medzi 33 kHz – 2 MHz. Preto sa kapacitné sondy často označujú aj ako RF technology (Radio Frequency) a v meraní výšky rozhrania majú mnoho predností: o Merací rozsah je do 50 m o dajú sa použiť pri vodivých aj nevodivých kvapalinách odolávajú korozívnym a abrazívnym médiám o v ponuke je široká ponuka snímačov o sú bez pohyblivých častí a bez nárokov na údržbu.

Pri meraní rozhrania je permitivita ϵ_r procesného média veľmi dôležitá. Čím je väčší rozdiel medzi permitivitou procesného materiálu a oblasti dvoch vrstiev, tým jednoduchšie je meranie rozhrania.

Kapacitné sondy možno využívať v rozsahu tlakov od vákua do 130 bar pri +35 °C pri pracovných teplotách od -50 °C pri 200 bar do +200 °C pri 15 bar. Pre spoľahlivé meranie treba pamätať na premenlivé vlastnosti dielektrika a možné usádzanie vodivého povlaku na elektródy.

Kapacitné sondy sa dajú použiť ako spínače alebo ako spojitý snímač výšky rozhrania. Ak médium v zásobníku stúpa alebo klesá, mení sa úmerne veľkosť kapacity medzi meracou sondou a zemnou elektródou. V kapacitnom spínači sa tieto zmeny kapacity vyhodnocujú v elektronike a menia na spínací signál. V kapacitnom snímači sa v elektronike zmena kapacity mení na spojitý výstupný signál na spojitý riadenie výšky.

Obr.7 Kapacitné spínače a snímače výšky rozhrania

Pre kapacitný spínač platí, že ide o jednobodové alebo

viacbodové spínanie. Nastavenie sa vyznačuje jednoduchou kalibráciou a elektronika môže byť integrovaná do hlavice spínača, alebo umiestnená v externej hlavici. Spínače sú k dispozícii aj pre prostredia s nebezpečenstvom výbuchu.

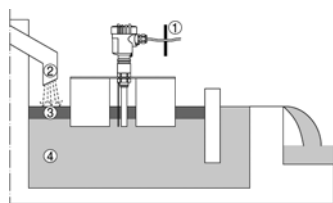
V prípade kapacitných prevodníkov výšky rozhrania je na ich výstupe signál 4 – 20 mA.

Kapacitné spínače rozhrania

V rozhraní olej – voda sú kapacitné spínače schopné rozpoznať rozhrania podľa rozdielu permitívít medzi dvoma materiálmi. Spínače sa dajú používať na spínanie čerpadiel. Ak sa použije kapacitný snímač, potom je výstup 4 – 20 mA a dá sa využiť na riadenie čerpadla.

VEGA má v ponuke veľmi spoľahlivý spôsob detekcie výskytu oleja a iných ropných produktov na hladine vody pomocou kapacitných spínačov. Principiálne na to využíva kapacitný spínač VEGACAP 63 s dĺžkou 160 mm, ktorý je umiestnený na plávajúcom pontóne. Spínač deteguje ľahké kvapaliny plávajúce na vode, napr. olej v separačnej nádrži.

Merací systém pláva na vode a plne izolovaná kapacitná elektróda

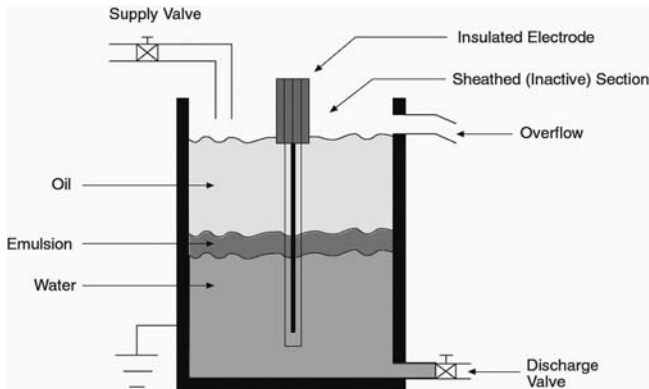

- 1 – držiak kábla
- 2 – vstup zmesi vody a oleja
- 3 – vrstva oleja
- 4 – voda

Obr.8 Plavákový kapacitný spínač VEGA na detekciu rozhrania olej – voda

je vďaka svojej hmotnosti čiastočne ponorená do určitej hĺbky. Ak sa objaví na hladine vody olej, poklesne dĺžka časti elektródy ponorenej do vody a zmení sa výsledná kapacita, ktorú elektronika vyhodnotí a spustí alarm.

Pohyb materiálu môže vplývať ma meranie, preto treba použiť externý vyhodnocovací prístroj s nastavením integračného času, aby sa potlačili kolísania me-

Obr.9 Spojité meranie výšky rozhrania kapacitným snímačom

ranej hodnoty. Zároveň treba zamedziť treniu plastového plaváka, aby sa vylúčil vznik statického náboja. Pri montáži treba dať pozor, aby plniace médium nepadalo na plavák. Plavák je vyrobený z PVC a celý merací systém má hmotnosť asi 2 400 g. Na vyhodnotenie signálu z kapacitného spínača sa využívajú vyhodnocovacie prístroje VEGATOR 521, 621. Prevádzkové teploty na meranie sú od -30 až do +60 °C.

Celý článok „Meranie hladín a rozhraní organická fáza – vodná fáza v smolových technológiách, aplikácie a skúsenosti“ si môžete prečítať na www.atpjournal.sk.

Ing. Dušan Kiseľ, CSc.

K-TEST, s. r. o.
e-mail: ktest@iol.sk